

НАРЕДБА № 14 ОТ 24 СЕПТЕМВРИ 2004 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ДЪРВОДЕЛЕЦ"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА В СИЛА ОТ 16.11.2004 Г.*

Обн. ДВ. бр.101 от 16 Ноември 2004г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 543030 "Дърводелец" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 543 "Производство на изделия от дървесина" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 543030 "Дърводелец" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиване на първа степен на професионална квалификация за специалността 5430301 "Дърводелство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Дърводелец" .

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Дърводелец" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждозикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните

предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и програми по чл. 3, ал. 1 за професионално образование се прилагат от учебната 2004/2005 г., а за професионално обучение - от влизането в сила на тази наредба.

§ 2. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Строители" от Списъка за специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 3. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 4. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Дърводелец"

Професионално направление:

543	Производство на изделия от дървесина
-----	--------------------------------------

Наименование на професията:

543030	Дърводелец
--------	------------

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 е представена специалността, включена в професия "Дърводелец", съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение (2004 г.) и входящото минимално образователно равнище за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
5430301	Дърводелство	първа	завършен шести клас

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение
Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Дърводелец", което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за	умения за	професионално-личностни качества
<p>1. Разпознава дървесните видове, техните свойства и недостатъци.</p> <p>2. Измерва, кубира и маркира дървените фасонирани материали.</p> <p>3. Познава и спазва правилата за здравословен и безопасен труд в дърворезното, амбалажното и паркетното производство.</p> <p>4. Извършва преработване на трупи на основните дърворезни машини.</p> <p>5. Извършва сортиране и антисептиране на бичени материали.</p> <p>6. Обслужва механизираното подаване и обработването на трупите.</p> <p>7. Произвежда детайли</p>	<p>Основни и спомагателни материали: трупи; фасонирани материали; материали за антисептична обработка. Машини, инструменти и съоръжения: гатери; гатер-банциг; банциги; циркуляри; съоръжения за механизиране на подаването и обработването на трупите; транспортъори; комбинирани и агрегатни машини за амбалаж; измервателни инструменти.</p>	<p>Дървесните видове - свойства, недостатъци, приложение за производство на фасонирани материали</p> <p>Предназначението, устройството и принципите на действие на машините за бичене на трупи, производство на амбалаж и подови настилки</p> <p>Инструментите и съоръженията, използвани в дърворезното, амбалажното и паркетното производство</p> <p>Технологичните операции при разкрояване на трупи и производство на амбалаж и паркет</p> <p>Правилата за безопасен труд</p> <p>Правилата за измерване, кубирание и</p>	<p>Подбиране на суровини</p> <p>Работа на машини за бичене на трупи, производство на детайли за амбалаж, подови настилки и облицовки</p> <p>Работа с инструменти и съоръжения</p> <p>Спазване на изискванията по техника на безопасност</p> <p>Точно изпълнение на технологичните операции</p> <p>Измерване, кубирание и маркиране на фасонирани материали</p>	<p>Дисциплинираност</p> <p>Отговорност</p> <p>Прецизност</p> <p>Концентрация</p> <p>Технически усет</p> <p>Умения за работа в екип</p>

за дървени амбалажи.
8. Произвежда детайли
за дървени подови
настилки и облицовки.
9. Разпознава отделни
видове фасонирани
материали, дървени
амбалажи и заготовки,
детайли за подови
настилки.
10. Поема и подрежда
на фигури фасонирани
материали, дървени
амбалажи и детайли за
дървени подови
настилки.

маркиране на
фасонирани материали
Правилата за сортиране
и антисептиране на
бичени материали

2.2. Тенденции в развитието на професионално направление "Производство на изделия от дървесина"

Дърворезно-амбалажното производство и производството на мебели, врати и прозорци ще продължи да се развива, преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на устойчиво развитие на МСП се очакват по-благоприятни закони, административни и данъчни условия; укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа на МСП до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията "Дърводелец" могат да постъпват на работа на длъжности, които съответстват на професиите от Националната класификация на професиите (1996 г.): 7132 "Дърводелец - паркетчия", 8141 "Гатерист, циркулярист, банцигар".

2.4. Възможности за повишаване на професионалната квалификация

След придобиване на първа степен на професионална квалификация по професия "Дърводелец", ако отговаря на изискването за входящо минимално образователно равнище, обучаваният може да продължи обучението си за придобиване на втора и/или на трета степен на професионална квалификация по друга професия от професионално направление "Производство на изделия от дървесина", като обучението му по задължителната професионална подготовка се зачита.

Обучаваният може да придобие първа степен на професионална квалификация и по друга професия от професионалното направление, като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина", се зачита.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението за професия "Дърводелец" - първа степен на професионална квалификация, е придобиването на теоретични знания, практически умения и личностни качества за реализация по професията.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник;

- осъществява комуникация при изпълнение на трудовата дейност, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;

- разбира ролята си в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица;

- познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции;

- познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на изделия от дървесина;

- умее да разчита технологична документация.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при производството на дървени фасонирани материали, амбалаж, подови настилки и облицовки, като:

- разпознава дървесните видове, свойствата и недостатъците им;

- разпознава и подрежда на фигури фасонирани материали, дървени амбалажи и детайли за дървените подови настилки;

- разпознава суровините за производство на дървени фасонирани материали;

- измерва, кубира и маркира дървените фасонирани материали;

- извършва преработване на трупи с основните дърворезни машини;

- извършва сортиране и антисептиране на бичени материали;

- обслужва дейностите за механизирани подаването и обработването на трупите;

- произвежда детайли за дървени амбалажи;

- произвежда детайли за дървени подови настилки и облицовки.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на държавно образователно изискване по професията "Дърводелец".

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които са систематизирани научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните.

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Дърводелец" - първа степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението

Професионални компетенции	Тематични области
1	2

Обща задължителна професионална подготовка -
единна за всички професионални направления

1. Да знае и да прилага ос- Правила и инструкции за

новните правила за безопасна работа на работното място, тата си околната среда.	безопасна работа Противопожарна охрана да не замърсява с работни вредности и професионални заболявания
2. Да осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - да умее да формулира въпроси, да прави отчет за извършената работа.	Видове общуване Принципи на общуването
3. Да участва при разпределяне на задачите, да съдейства и търси помощ от членовете на екипа, да се отнася с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена.	Организация на трудовия процес Екипна организация на труда Права и задължения при работата в екип
4. Да разбира собствената си роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Професионално и кариерно развитие
5. Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; да разбира договорните отношения между работодател и работник.	Трудовоправно законодателство Трудовоправни отношения в производственото звено (предприятието) Нормиране на труда Заплащане на труда Работна заплата
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на изделия от дървесина"	
6. Да познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица.	Нормативни документи в производството Организация на работното място Организация на предприятието
7. Да познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции.	Видове технологични процеси Видове машини, апарати и съоръжения Видове техническа и технологична документация
8. Да умее да разчита технологична документация.	Условни означения в технологичните документи

	Видове техническа и технологична документация
9. Да познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на изделия от дървесина.	Основни процеси при производство на изделия от дървесина Устройство и принцип на действие на основните машини, апарати, съоръжения в производството на изделия от дървесина

Специфична за професия 543030 "Дърводелец"
задължителна професионална подготовка

10. Да разпознава и поддържа на фигури фасонираните материали, дървени амбалажи и детайли за дървените подови настилки.	Суровини и материали за производство на фасонираните материали, подови настилки и облицовки
11. Да измерва, кубира и маркира дървените фасонираните материали.	Суровини и материали за производство на амбалаж
12. Да познава и спазва правилата за безопасни условия на труд в дърворезното производство.	Машини за производство на фасонираните материали, амбалаж и подови настилки
13. Да извършва преработване на трупи на основните дърворезни машини.	Технологични процеси при производството на фасонираните материали, амбалаж и подови настилки
14. Да извършва сортиране и антисептиране на бичени материали.	Правила и изисквания за безопасна работа
15. Да обслужва дейностите за механизирани подаването и обработването на трупите.	
16. Да произвежда детайли за дървени амбалажи.	
17. Да произвежда детайли за дървени подови настилки и облицовки.	

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение се определя с държавното образователно изискване за системата за оценяване - Наредба № 3 на МОН.

Оценяването е процес за установяване на постигнатите резултати в съответствие с поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходящо.

5.1. Оценяване на входа

Входящото образователно равнище на обучавания се удостоверява с

документ за завършен шести клас.

Входящото квалификационно равнище на обучавания се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.2. Оценяване на междинно ниво

5.2.1. По теория:

Слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания;

Среден 3 - обучаваният е овладял терминологията, умее да представи усвоените знания;

Добър 4 - обучаваният разбира и умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Много добър 5 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации;

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.2.2. По практика:

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание, не спазва правилата за безопасен труд по предварително дадени указания;

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира самостоятелно методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.2.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими за продължаване на обучението);

- определяне на критерии за оценяване на всяка изпитна задача;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.2.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.3. Оценяване на изхода от обучението

Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на

образованието и науката, в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професията.

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подделите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подделите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1. Усвоени знания за извършване на определени технологични операции в съответствие с нормативните изисквания	Обяснява правилно технологичните процеси Описва устройството и принципите на действие на машините Описва мотивите за подбор, употреба и съхранение на материали и инструменти	80
2. Безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на околната среда Спазване на правилата за безопасност и на изискванията за опазване на околната среда при изпълнение на професионалните задължения	Знания за опазване на живота и здравето - своя и на останалите Знания за безопасна работа на работното място, разпознаване на опасни ситуации в процеса на работа и своевременно реагиране Познаване на начините за оказване на долекарска помощ на пострадали при трудова злополука	10
3. Икономически и трудовоправни знания и умения	Знания за изискванията на трудовото законодателство Знания за основните принципи при различните форми и системи на заплащане на труда	10
Общо		100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подделите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане

на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1. Качество на изпълнението на изпитното задание	Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология Съответствие на крайното изделие с предварително зададените технически параметри	80
2. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда	Правилно използване на лични предпазни средства Безопасност при употреба на предметите и средствата на труда Разпознаване на опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефиниране и спазване на предписания за своевременна реакция Описване на дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната работа, включително почистване на работното място	10
3. Организация на работното място	Подреджане на инструменти и материали в съответствие с последователността на технологичните операции Целесъобразна употреба на материалите Почистване и подреджане на работното място Равномерен темп на работа за определеното време	5
4. Самостоятелен контрол при изпълнението на изпитното задание	Контрол на техническите показатели - текущ, и на готовото изделие Оценка на резултатите, вземане на решение и	5

отстраняване на грешки
Оптимален разчет на
времето за изпълнение
на изпитното задание

Общо 100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДОИ за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 на МОН) и ДОИ за придобиване на квалификация по професия.

6. Изисквания към материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори.

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на вътрешните работи, Министерство на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към материалната база са в съответствие с дейностите, които ще се извършват, с видовете технологични процеси, с ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

6.1. Учебен кабинет

6.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и др.).

6.1.2. Помощно оборудване - тебешир, моливи за чертане, чертожни инструменти, мостри дървесина.

6.1.3. Учебни помагала - табла с мостри на основни, помощни и спомагателни материали за съответната специалност, схеми за устройството на различните видове машини, диапозитиви за организация на работните места в професията (специалността), филми за технологичната последователност при изработване на различни видове изделия от дървесина, комплект учебници по всички изучавани предмети.

6.2. Учебна работилница

Учебните работилници се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответни помагала, съобразно усвояваната професия. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия.

Работното място на обучавания е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и с методическите изисквания. За работно място се счита площта, върху която се намират: машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа.

Основно оборудване - тезгяхи, машини и инструменти, демонстрационни макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, учебни видеофилми, програмни продукти, съобразени с изискванията и целта на професионалната

подготовка.

7. Изисквания към обучаващите по теория и практика

Право да преподават по теория имат лица, притежаващи образователно-квалификационни степени "магистър" и "бакалавър" по специалности от областите "Дървообработване" и "Производство на мебели", съответстващи на учебните предмети или модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Право да преподават по практика имат лица, притежаващи образователно-квалификационни степени "магистър", "бакалавър" и "специалист" по специалности от областите "Дървообработване" и "Производство на мебели", съответстващи на учебните предмети или модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните и педагогическите знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на държавно образователно изискване:

- апробиране в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряването на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.